

Детски алтернативен доклад

Надежда и домове за
децата

Държава: България
Февруари, 2021

Писмен принос към
Списъка на въпросите
преди докладване (LOIPR)

„Когато се огледам, виждам хора, които са много различни един от друг - в миналото, принципите, мечтите си ... Но в крайна сметка всички си приличаме, тъй като имаме нужда от дом и любов, надежда за бъдещето“

«За съжаление в България има много деца, лишени от нещата, които често приемаме за даденост. Програмата за детско участие към Надежда и домове за децата - България ми отвори очите за този проблем. Работата ми с деца в риск ме мотивира да отстоявам техните права, когато те нямат гласа да го правят сами. Вярвам, че скоро усилията ни ще се оправдаят и ще живеем в свят, в който всички имат равни условия за развитие». (цитат от дете по време на една от сесиите)

Обратна връзка и изявления на децата във връзка с чл. 12

Държавите - страни по Конвенцията, гарантират на детето, което е в състояние да формира собствените си възгледи, правото да изразява тези възгледи свободно по всички въпроси, които го засягат, като възгледите на детето получават необходимата тежест в съответствие с възрастта и зрелостта на детето.

- Децата искат да бъдат чути
- Децата искат да споделят мнението си
- Важно е да има място, където да могат да говорят и споделят
- Важно е да участват
- Важно е да се уважава тяхното мнение
- Всеки има право да изразява себе си, както може
- Важно е да не се притеснявате, когато се изразявате
- Важно е да защитите мнението си
- За децата са важни родителите и близките възрастни

„Кои са вашите ценности за участие?“

- солидарност
- съпричастност
- интерес към основната мисия на организацията
- желание да помогнем на децата да се развиват в семейна среда

- желание да бъдем част от общност, занимаваща се със социални проблеми
- желание да допринесем за развитието на света в глобален мащаб
- поставяне на децата на първо място и тяхното благосъстояние
- мотив за продължаване: за по-нататъшно развитие на дейностите на организацията и за промяна на света
- да правиш нещо за другите, освен себе си
- за подпомагане на деца в нужда
- да бъда полезен
- да чуя гласа си
- да бъдем по-толерантни
- да работя с хора с моята кауза
- да общувам с хора на моята възраст
- да направя нещо полезно в свободното си време
- да развивам начина си на мислене

Член 5 от КПДООН припознава, че повечето млади хора ще открият, че техните родители, настойници или семейство са хората, които са най-квалифицирани да им дадат добър съвет. Става дума и за разбирането колко важно е семейството за благосъстоянието на младия човек.

Попитахме децата - Как мислите, че вие и вашите приятели можете да помогнете за безопасността на децата?

- За да се чувствате сигурни, трябва да можете да се доверите на приятелите си
- Трябва да се чувствате така, сякаш можете да споделяте
- Приятелско поведение
- Помощ за разрешаване на проблема
- Показване, че всеки може да прави това, което смята за най-добро, като има предвид някои общи правила

Искаме да знаем как децата разбират значението на безопасността.

Безопасността е способността да се обърнеш към някого и да се чувстваш сигурен с него

Извън дома:

- Приятели
- Училище

У дома:

- Семейство
- Нагласи
- Заобикаляща среда

свободно да изразяваме мнението си пред хората от нашето семейство и близките хора. Трябва да можем да се чувстваме в безопасност с хората, с които общуваме."

Ключови думи:

- Безопасност; Любов; Приятелство; Доверие; Разбиране; Щастие; Усмивки; Надежда; Внимание

Децата сътвориха невероятен „лозунг“, означаващ важността на доверието и начина, по който то изчезва, ако човек не подходи внимателно:

Доверието е като гума - колкото повече грешите, толкова по-малко остава!

Правото на избор и защо то е важно

- Правото на избор е важно не само за нас, но и за всички останали
- Изборът е начинът, по който решавате да изберете своя път
- Изборът ви позволява да вземате решения сами, което може да ви донесе радост след това
- Това, което те кара да се чувстваш независим
- Изборът е един от начините хората да вървят напред - ако хората нямаха избор, щяха да тръгнат по същия път и нямаше да има място за развитие

Децата казват: имаме право на достъп до образование, имаме правото да изразяваме свободно своето мнение, правото да живеем в любящо семейство, имаме право на личен живот и свободно време. Бихме искали да подчертаем значението на личното пространство и свободното време за нас.

Възгледът на децата за това какво е безопасност:

„За нас безопасността трябва да бъде навсякъде - както у дома, така и извън дома ни. Важно е да можем

СРЕЩА И ПИСМО ДО МИНИСТЪРА НА ТРУДА И СОЦИАЛНАТА ПОЛИТИКА

За да имаш смислен живот, ти трябва ЛЮБОВ. Едно семейство е достатъчно, за да постигне всичко това. За обществото семейството е даденост, но има хора, деца, които са отхвърлени от социалната среда и гласът им не се чува, мнението им остава заключено зад стоманени врати. За тях семейството не е даденост, за тях семейството е мечта за реализация и живот.

Ние, децата, мислим и казваме:

- Не може и не трябва да има бебета, живеещи в институции
- Децата в институциите нямат възможност да правят същото като нас
- Последиците от това, че са в институция, не позволяват на децата да се развиват според възрастта си
- Децата не получават адекватни грижи, те се нуждаят от повече контакти и комуникация с различни деца и хора
- Липсата на внимание към децата от институциите им вреди не само психически, но и физически
- Децата трябва да получават внимание и любов от другите. Те трябва да се чувстват обичани и да знаят, че някой се интересува от тях
- Децата понякога се опитват да привлекат вниманието като навредят на себе си или просто нарушават правилата
- Децата, отглеждани в институция, нямат способността да мислят като човек на тяхната възраст и са по-трудни за приемане в нормални училища или работни места
- Хората, които ръководят и взимат решения, трябва да се поставят на мястото на децата и да си представят какво не е наред с тях - как бихте се почувствали, ако детето ви трябваше да живее в институция? Тези хора са длъжни да се грижат за тези деца и да им осигурят подходяща среда
- Трябва да затворите всички подобни институции, защото единственото, което правят за децата, е да им навредят
- За да помогнат на тези деца, те трябва да израснат в грижовни и обичащи семейства. Те трябва да имат социален живот, да спортуват, да правят това, което обичат, да растат и да се развиват в здравословна и подходяща среда, да посещават културни събития като кино и театър, точно както всички други деца.
- Нека зарадваме децата от институциите и да разберем какво ги прави щастливи
- Нека не мислим за парите, а за децата и техния живот
- Нека децата сами решават какво да правят

СРЕЩА И ПИСМО ДО МИНИСТЪРА НА ЗДРАВЕОПАЗВАНЕТО

Сега ще ви разкажем за две деца. Две истински деца, истински хора с техните истории.

Мина е изоставена от родителите си още като бебе. Тя има нещастieto да прекара първите години от живота си в Дома за медико-социални грижи за деца. Тази институция за нея е един вид затвор. Тя наблюдава света през решетките на дървената си кошара. Израства без индивидуални грижи, затворена в малката си кошара. Тя седи цял ден сама, без никой да ѝ обръща внимание. Тя казва на света, че и тя е тук, че се нуждае от грижи и любов, както всеки от нас, като гризе решетките на креватчето си. Историята на Георги започва по същия начин. Той е много очаквано и желано дете, но се ражда със синдром на Даун. Лекарите съветват родителите му да го оставят в Дом за медико-социални грижи за деца, като ги уверяват, че няма да могат да се грижат сами за него. Семейството има и финансови затруднения, така че те приемат съвета. Те изоставят Георги. Месеци наред страдат за детето си, чувстват се виновни, но мислят, че го правят заради него самия.

Две истории на две истински деца. С помощта на своите родители и Надежда и домове за децата, Георги ще се научи да стане пълноценен гражданин на нашето общество. А Мина ... никой не знае какво ще се случи с нея. Можете да си направите изводи сами.

Ние сме деца, като Георги и Мина. Растем в семейна среда, обичани и обгрижвани и наистина всеки от нас оценява, че има тази възможност.

Ето защо се обръщаме към вас с убедеността, че няма нищо по-ценно от това да живееш, чувствайки се обичан и ценен и искаме да помислите върху историите на тези две деца.

Ние се борим за това:

- Всяко дете може да живее в семейна среда и да се развива свободно;
- Да няма повече домове за медико-социални грижи за деца, защото всяко дете заслужава грижи, любов и подкрепа, които не може да срещне в такава институция;
- Повече деца да растат щастливи, уверени и обичани, защото такива деца биха били плод на успешно общество.

Какво ние ,децата, бихме искали да променим:

Ако ние като деца, сме толкова силни, и ако имаме властта на правителството, бихме искали да започнем с Образованието.

СРЕЩА И ПИСМО ДО МИНИСТЪРА НА ЗДРАВЕОПАЗВАНЕТО [ПРОДЪЛЖЕНИЕ]

Член 28 от КПДООН казва, че децата и младите хора имат право на образование, независимо какви са те: независимо от раса, пол или увреждане; ако са в ареста или са бежанци.

Децата и младите хора имат право както на основно, така и на средно образование и трябва да могат да избират различни предмети, когато са в средно училище. Това трябва да включва възможността за техническо и професионално обучение, така че те не трябва да се фокусират върху академични предмети, ако не искат.

- Безплатно обучение и материали*
- Безплатен обяд в училище (стол за всички)*
- Безплатен транспорт за деца, живеещи в отдалечени райони*
- Задължителни часове, които да информират децата и техните родители за правата и задълженията на всеки човек в обществото*
- Задължителен педагогически съветник във всяко училище*
- Всяко училище трябва да бъде оборудвано за деца с увреждания*
- Униформи*
- Работа*
- По-дълги почивки за по-добър фокус върху учебния материал*
- Извънкласни дейности и уроци за деца от институциите*

Искаме промяна в образователната система - да имаме повече практически дейности, а не да научаваме само сухи факти; материалът да се разпределя равномерно през годините; да научим повече неща, които биха ни помогнали в живота; хората да ценят страната ни повече, да познават нейната история, да я поддържат чиста; Политиците да се вслушват повече в нуждите и желанията на гражданите.

СРЕЩА И ПИСМО ДО МИНИСТЪРА НА ЗДРАВЕОПАЗВАНЕТО [ПРОДЪЛЖЕНИЕ]

Член 24 също така казва, че децата и младите хора имат право на информация за своето здраве. Те трябва да имат думата как получават това и да могат да изразят каквс харесват и не харесват относно информацията, която получават.

- *Безплатни превантивни прегледи във всички области на здравеопазването*
- *Личен асистент за всяко дете с увреждане*
- *Откриване на нови дневни рехабилитационни центрове*
- *Разпространение на националната телефонна линия за деца (помощ за всеки проблем) 116111*
- *За всяко семейство, в което има член с увреждания, трябва да се предоставя подпомагане според степента на заболяването*
- *Осигуряване на семейна среда за всяко дете*

Контекст - COVID -19 и въздействието върху децата

„Слънцето на коронавируса грееше върху всички жители на Земята. Първо засегна Изтока, но бързо се разпространи в ежедневието ни. Нямаше човек, който да не пострада от парещите му лъчи. Някои се изгориха тежко, други се отърваха по-леко. И подобно на изгорелите на плажа, близките контакти бяха ограничени.

Но Слънцето на коронавируса остана твърде загадъчно и непонятно за нас. Гледахме го през прозореца, но всъщност не го виждахме. Мечтаехме да излезем отново, да се видим с роднини и приятели. Изкушението да бъдем отново заедно беше твърде силно, но рискът от невидимото Слънце леко ни плашеше.

Някои запазиха спокойствие, други стигнаха до крайности. Пренаредихме приоритетите си, научихме се да се адаптираме, подложихме приятелствата си на изпитания. Някои от нас се чувстваха самотни, докато други се възползваха от уединението.

Днес сме навън. Слънцето на коронавируса все още грее, но ние вече знаем как да се предпазим. Не се страхуваме да споделяме мислите и чувствата си и така ставаме съпричастни. Сега повече се наслаждаваме на малките моменти, ценим времето, прекарано с приятели. Знаем, че слънцето ще залезе и тогава ще дойде нов ден “.
(младеж от България)

Програма за детско участие на Надежда и домове за децата – България

Програмата за детско участие стартира с изпълнението на проекта за детско участие и консултация на версията на Политиката за закрила на детето. Децата харесаха всички сесии, защото им беше дадено време, пространство и инструменти (всякакви средства за рисуване и игра), за да споделят мислите си по възможно най-подходящия начин. Хареса им да бъдат изслушвани, радваха се да им се дава възможност да ръководят, организират и управляват (докато играят) и участваха с удоволствие не само в една, а в множество сесии.

През 2017 г. организирахме сесии с 15 деца от София, отгледани в собствените им семейства. Първото ни представяне с детско участие бе през 2017 г. По време на нашата Годишна конференция. Децата играха известна телевизионна игра - „Детски семейни войни“ - с някои промени според нашата цел. Тази игра провокира участници в конференцията - главно представители на Отделите за закрила на детето, дирекции за социално подпомагане, регионални дирекции за социално подпомагане, експерти, регионални и общински администрации, занимаващи се с правата и закрилата на децата. Развихме работата с децата от София и успяхме да се застъпим за правата на децата в институции, като достигнахме до министъра на труда и социалната политика и неговия екип, за да им предадем отвореното писмо и плакатите, подготвени от децата.

В тези документи децата ясно изразяваха виждането си за съдбата на децата в институции и вредата от последните, като също така настояха всички институции да бъдат затворени. Децата наистина бяха трогнати от проблема с институционализираните

грижи и бяха силно активни в определянето на личната си визия. Всички те декларираха ясна визия за равни права на децата и за правото на всяко дете да бъде в семейство или среда, близка до семейната. Тази сесия даде възможност на всички деца да се изразяват свободно и да изложат аргументи за своето твърдение. Срещата с екипа на министъра на труда и социалната политика вдъхнови всички участници. Всички присъстващи експерти, включително председателят на Държавната агенция за закрила на детето, бяха наистина вдъхновени от думите и позицията на 15-те деца.

През 2019 г. деца от програмата за детско участие на Надежда и домове за децата - България се срещнаха с министъра на здравеопазването и пред него също представиха своите виждания и изявления за децата, настанени в институции, и значението на семейството. Децата подготвиха и въпроси към министъра и заявиха позицията си, че всички деца трябва да имат еднакви права. В периода 2020 г. 4 деца от Програмата за детско участие на Надежда и домове за децата - България бяха избрани да вземат участие в 13-ия Европейски консултативен форум за разработване на Европейската стратегия за правата на детето, организиран от Eurochild. Тази година форумът се проведе онлайн заради пандемията. Надежда и домове за децата - България като организация, която има водеща позиция в процеса на ДИ, ще продължи да развива и подобрява програмата за детско участие и да защитава правата на всички деца.

Това е алтернативен доклад, ръководен от деца, до Комитета на ООН по правата на детето с оглед на списъка с въпроси на България преди докладване (LOIPR) 2021 CRC/C/BGR/6-7.

Материалът не е редактиран от възрастни, с изключение на превода на английски.

За Надежда и домове за децата

Надежда и домове за децата е член и съпредседател на Групата за действие по правата на детето (CRAG) и Eurochild и член на BOND във Великобритания.

Регистрирана в регистъра за прозрачност на ЕС (№ 035163533684-92).

НПО със специален консултативен статус при ECOSOC на Обединените нации от 2019 г.

Статус на участие в Съвета на Европа и Конференцията на МНПО.

Надежда и домове за децата е международна неправителствена организация, регистрирана в Обединеното кралство. Мисията на НДД е да бъде катализатор за глобалното премахване на

институционалната грижа за деца. Създадена през 1994 г, НДД вече е натрупала 25-годишен международен опит в реформата на системите за детска закрила чрез процеса на деинституционализация (ДИ). ДИ е политическият процес на реформирането на системата за грижа в една държава с фокус върху прехода от институционална грижа към такава в общността или семейството, заедно с развитието на услуги по превенция и семейна подкрепа. В основата си НДД се стреми да постигне системна и трайна промяна, като подкрепя изграждането на здрави системи за детска закрила, ефективни в насока предотвратяване разделянето на деца от семействата им и осигуряване на качествена алтернативна грижа.

Надежда и домове за децата работи в 5 региона на подкрепа развитието на локално определени и подходящи за семейни и общностни грижи: Латинска Америка и Карибите, Централна и Южна Европа, Източна и Южна Африка, Източна Европа и Централна Азия, и Индия. Надежда и домове за децата работи в партньорство с национални правителства, организации на гражданското общество, местни НПО-та, международни агенции и ангажирани дарители, за да изгради глобално движение, което ще премахне институциите за деца завинаги. Това тясно сътрудничество спомогна за това Надежда и домове за децата да допринесе за генералното понижаване броя на децата в сиропиталища и институции през годините в световен мащаб.

<p>Централен офис: Hope and Homes for Children East Clyffe, Salisbury, Wiltshire, SP3 4LZ, UK</p> <p>Офис в Лондон: Hope and Homes for Children CAN Mezzanine, 7-14 Great Dover Street, London SE1 4YR, UK</p> <p>Tel +44 (0)1722 790111 Email info@hopeandhomes.org</p>	<p>Председател Richard Greenhalgh</p> <p>Изпълнителен директор Mark Waddington CBE</p> <p>Основатели Mark Cook OBE Caroline Cook OBE</p> <p>www.hopeandhomes.org</p>	<p>Патрони: Kate Adie OBE DL, Martin Bell OBE, Matt Bell, General The Lord Dannatt GCB CBE MC DL, Rick Foulsham CMG, David Furnish, Nick Hewer, Alastair Humphreys, The Lady Jopling MBE, Jay Jopling, Gordon McNally, The Rt Hon Sir Donald McKinnon ONZ GCVO, Natalie Pinkham, Mrs Lily Safra, Dame Kristin Scott Thomas DBE, The Rt Hon The Lord Selkirk of Douglas PC QC, Sam Taylor-Johnson OBE, James Whiting, Claire Wright</p> <p>Регистрирано благотворително дружество с номер 1089490 и компания с ограничена отговорност, регистрирана в Англия с номер 4193179</p>
---	--	---